

PROGRAM NAUCZANIA DLA KURSU „BUDŻET W PIGUŁCE”
W ZACHODNIOPOMORSKIM UNIwersYTECIE LUDOWYM

TYP SZKOŁY	1
1.TYP PROGRAMU	2
2.RODZAJ PROGRAMU	2
3. AUTORZY, RECENZENCI I KONSULTANCI PROGRAMU NAUCZANIA:	2
4.PODSTAWY PRAWNE KSZTAŁCENIA.....	3
4.CELE OGÓLNE KSZTAŁCENIA.....	3
6. INFORMACJA O „ZAWODZIE”	6
7. UZASADNIENIE POTRZEBY KSZTAŁCENIA.....	7
8. CELE SZCZEGÓŁOWE KSZTAŁCENIA	8
9. PROGRAM NAUCZANIA	10
10. PROGRAMY NAUCZANIA DLA POSZCZEGÓLNYCH MODUŁÓW	10
10.1. MODUŁ I – Zdrowa kuchnia.....	10
10.2. MODUŁ II – przydomowy ogród	12
10.3. MODUŁ III – sport/fitness	14
10.4. MODUŁ IV – Zarządzanie gospodarstwem domowym	16
10.5. MODUŁ V – Internet użytkowy	18
10.6. MODUŁ VI – Kosmetyki i chemia naturalna.....	22
11. PROJEKT EWALUACJI PROGRAMU	24
BIBLIOGRAFIA.....	31

TYP SZKOŁY

Uniwersytet ludowy to pozaformalna niepubliczna placówka edukacyjno - wychowawcza dla osób dorosłych (powyżej 18 roku życia), która:

- działa w środowiskach wiejskich lub małych miast oraz tam, gdzie dostęp do innych form edukacji dorosłych czy rozwoju jest utrudniony,
- świadczy usługi związane z niezawodową lub zawodową edukacją osób dorosłych,
- najczęściej posiada bazę internatową.

Głównym celem jego działalności jest rozwój kapitału ludzkiego i społecznego przez podnoszenie kompetencji zarówno kluczowych (szczególnie społecznych i obywatelskich), jak i zawodowych oraz kształtowanie postaw obywatelskich w oparciu o grundtvigiańską¹ metodę dydaktyczną czerpiącą z tradycji i bogactwa kulturowego lokalnej społeczności.

1. TYP PROGRAMU

Modułowy typ programu – zestaw modułów kształcenia w „zawodzie” i odpowiadających im jednostek modułowych, wyodrębnionych na podstawie określonych kryteriów umożliwiających zdobywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych właściwych dla zawodu. W programach nauczania o strukturze modułowej występuje integracja treści teoretycznych i praktycznych; nie ma podziału na zajęcia praktyczne i teoretyczne.

2. RODZAJ PROGRAMU

Liniowy rodzaj programu - każda następna część materiału jest dalszym ciągiem poprzedniej, dlatego uczeń danych treści uczy się tylko raz. Zasada przechodzenia do kolejnej porcji materiału opiera się na założeniu pełnego opanowania porcji poprzedniej.

3. AUTORZY, RECENZENCI I KONSULTANCI PROGRAMU NAUCZANIA:

AUTORZY:

Felska Angelika – Zachodniopomorski Uniwersytet Ludowy

Gontarz Elżbieta – Uniwersytet Ludowy w Adamowie

Kwiatkowski Jarosław – Zachodniopomorski Uniwersytet Ludowy

¹ Mikołaj Fryderyk Seweryn Grundtvig pisarz i poeta duński, protestancki pastor i teolog, historyk, filozof, nauczyciel, polityk. Dał podwaliny ideowe pod nowy typ placówki oświatowo-wychowawczej o nazwie uniwersytet ludowy, której celem jest edukacja młodzieży chłopskiej; wkrótce podobne placówki zaczęły powstawać na całym świecie, od 1921 roku również w Polsce.

Mincewicz Jakub – Ogólnopolska Sieć Uniwersytetów Ludowych, Uniwersytet Ludowy w Radawnicy

Mogensen Peter – Uniwersytet Ludowy w Brenderup (Dania)

Przybyła-Myłka Magdalena – Uniwersytet Ludowy w Radawnicy

Schäfer Julia – Uniwersytet Ludowy w Seddiner See (Niemcy)

RECENZENCI:

Dr hab. Maliszewski Tomasz – Akademia Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte w Gdyni

Dr Iwański Rafał – Uniwersytet Szczeciński

KONSULTANCI:

Dr Ciechanowska Dorota, Wyższa Szkoła Bankowa w Szczecinie

4. PODSTAWY PRAWNE KSZTAŁCENIA:

Wyznacznikiem zasad kształcenia i wychowania w uniwersytetach ludowych jest wolność słowa i demokracja. Tak więc ramy prawne działalności wychowawczo-edukacyjnej w placówkach tego typu – w tym w Zachodniopomorskim Uniwersytecie Ludowym – zakreszone są bardzo szeroko. Wyznaczają je takie akty prawne jak Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., niektóre zapisy Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe oraz przepisy wykonawcze do ustawy.

Ważne miejsce w wyznaczaniu podstaw prawnych kształcenia zajmują również dokumenty międzynarodowe – w szczególności Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 3 września 1953 roku oraz Powszechna Deklaracja Praw Człowieka ONZ z 10 grudnia 1948 roku, a także dokumenty odnoszące się do edukacji obywatelskiej, edukacji całościowej i rozwoju kompetencji kluczowych Unii Europejskiej.

5. CELE OGÓLNE KSZTAŁCENIA

„Widziałem życie, prawdziwe ludzkie życie, jakie istnieje na tym świecie. I od razu dostrzegłem, że aby zostać oświeconym, aby żyć użytecznym i szczęśliwym życiem ludzkim, większość ludzi wcale nie potrzebowała książek a jedynie szczere serce, zdrowy rozsądek, życzliwe i dobre ucho, życzliwe i dobre usta oraz zapal do prawdziwych rozmów z oświeconymi ludźmi, którzy mogliby rozbudzić ich zainteresowania i pokazać im, jak wygląda życie ludzkie, gdy oświeci je światło” (Grundtvig 1856, [za:] Z. Heuer)

Uczenie się z doświadczenia, na bazie bezpośredniego osobistego kontaktu z nauczycielami i blisko własnych realiów życiowych. Są to dwa istotne aspekty edukacji w uniwersytecie ludowym. Ludzie z różnych środowisk społecznych spotykają się w nim ze sobą, by na tej neutralnej płaszczyźnie wymieniać poglądy. Poprzez dialog, któremu towarzyszy wsparcie pedagogiczne, szacunek i zapewnienie warunków bezpieczeństwa funkcjonowania każdej z osób, uczestnicy zajęć rozwijają się, co ma następnie pozytywny wpływ na całe społeczeństwo. Fundamentalna jest tu zasada uczenia się życia pod jednym dachem. Zasadnicze znaczenie dla tego rodzaju indywidualnego uczenia się i uczenia się razem ma zasada zerowa.

Uniwersytet Ludowy to szczególne miejsce do nauki, które tworzy unikalną możliwość realizacji procesu nauczania-uczenia się. Służy bowiem nie tylko rozwojowi i edukacji poszczególnych uczestników, ale także służy społeczeństwu jako całości.

Zostało to zaobserwowane w niemieckim badaniu dotyczącym długich kursów. Długie kursy uniwersytetów ludowych nie tylko miały pozytywny wpływ na rozwój osobisty uczestników, ale również wpłynęły na większe zainteresowanie uczestników dalszą edukacją oraz częstsze angażowanie się w różne formy wolontariatu. W rezultacie kursy przyczyniają się do wzmocnienia klasy średniej, uwrażliwiają na uczestnictwo w kwestiach politycznych i społecznych oraz zachęcają do wzięcia odpowiedzialności. Ponadto w trakcie długich kursów poruszane jest znaczenie komunikacji, zachowanie równowagi między życiem prywatnym i zawodowym oraz stosowanie ich w praktyce. Dzięki temu uczestnik może rozwiązać problemy konstruktywnie i nauczyć się umiejętności udanego życia (Lieven 2017).

Uniwersytety ludowe są zarządzane w różny sposób w różnych krajach. Na przykład istnieją różnice krajowe w nauczaniu, które wynikają z różnych wydarzeń historycznych i warunków społecznych. W związku z tym różne placówki mają ustalone swoje priorytety i specjalizacje.

Niemniej jednak działalność wszystkich uniwersytetów ludowych oparta jest na pedagogicznych zasadach Mikołaja Fryderyka Seweryna Grundtviga, który znacząco wpłynął na funkcjonowanie duńskich uniwersytetów ludowych. Dziś głównymi celami uniwersytetów ludowych w Danii są: oświecenie życia, edukacja publiczna oraz edukacja demokratyczna. Oznacza to, iż nie promują one teoretycznej wiedzy książkowej, ale pokazują sposoby kreowania własnego życia, wzmacniają zaangażowanie społeczności lokalnej oraz zachęcają do wzięcia odpowiedzialności wobec społeczeństwa demokratycznego.

W związku z tym Niemieckie Stowarzyszenie Centrów Edukacyjnych na obszarach

wiejskich (Deutscher Verband der Bildungszentren im ländlichen Raum) wraz z Arge Bildungshäuser Österreich und Arbeitsgemeinschaft Bildungshäuser Südtirols sformułowały osiem głównych założeń podstawowych. Niektóre z nich są opisane poniżej. Zgodnie z tymi stwierdzeniami, edukacja jest istotnym elementem przemyslenia i świadomego punktu widzenia własnego ja. Tylko dzięki edukacji wszyscy mogą zrozumieć co znaczy dom i nauczyć się, aby czuć się jak w domu w innych regionach.

Wiele zmian następuje w życiu człowieka, dlatego musi on ponownie dostosowywać się do tego środowiska. Wsparcie i orientacja nie mogą zostać odebrane w przypadku szybkiej wymiany. Poprzez konkretną akcję, na przykład na polu kreatywnym, rzemieślniczym i artystycznym, uczestnicy odkrywają poczucie własnej skuteczności. Nie są one jednak narażone na zmianę, ale mogą ją ukształtować. Ponadto uczestnicy uniwersytetów ludowych powinni zapoznać się z różnymi aspektami życia. Często uczestnicy zastanawiają się nad codziennym życiem w dialogu z innymi uczestnikami. Poprzez refleksję i edukacyjną ofertę mieszkaniową uczestnik ma możliwość na kreowanie pomyślnego życia (Bildungshäuser Bildungszentren 2019).

Edukacja jest ważna na każdym etapie życia, w każdym środowisku i w każdym społeczeństwie. Jednak uczenie się przez całe życie jest nie tylko konieczne ze względu na konieczność nadążania za nieustannymi zmianami. Polega ono także na nabywaniu nowych umiejętności oraz kształceniu się w sferze zawodowej i prywatnej.

Idea edukacji ustawicznej nie jest niczym nowym. Niektórzy starożytni filozofowie uważali te nauki za część życia. Mikołaj Fryderyk Seweryn Grundtvig był również przekonany, że demokracja jest o tyle możliwa, jeśli jego społeczeństwo zostanie wystarczająco wykształcone. Dlatego sprawił, że oferty edukacji dorosłych stały się dostępne dla wszystkich ludzi. Z tego powodu uniwersytety ludowe opierają się na zrozumieniu, że każdy człowiek ma lepszy rozwój i wzmocnienie jej nieodłącznych umiejętności kulturowych, społecznych i zawodowych przez całe życie (FFD 2019).

Ludzie o niskim poziomie wykształcenia bazowego, kontynuując naukę, przekonują się, że nabywanie nowych umiejętności jest ważne. Projektowane kursy wpisują się w koncepcję kształcenia ustawicznego, co ma szczególne znaczenie dla osób, które przejawiają niskie kompetencje zawodowe. Ważne jest jednak, aby nauczanie podstawowe nie było nauczane w izolacji z codziennych działań zainteresowanej osoby. Z tego powodu należy uczyć i ćwiczyć bezpośrednio na odpowiednim podziale (BMBF 2017). W miejscu pracy stosunkowo łatwo jest dotrzeć do ludzi, których to dotyczy, i zorganizować każdego z nich. Jednak wyzwania związane z niskim poziomem edukacji nie ograniczają się do życia

zawodowego, ale trwają w życiu codziennym. Ponadto około 40% osób z wykształceniem bazowym nie jest zatrudnionych (Grotlüschen i in. 2019). Dlatego tak ważne jest, aby stworzyć możliwości kształcenia nie tylko w miejscu pracy. Tutaj uniwersytety ludowe oferują idealne środowisko do nauki. Dzięki koncepcji „życia i uczenia się pod jednym dachem” środowisko uczenia się w Uniwersytetach ludowych zawsze zamyka się w życiu codziennym uczestników. Pozwala to uczestnikowi na uczenie się nowych umiejętności, które mogą być wykorzystywane w codziennym życiu. Co więcej, uczestnicy mogą brać czynny udział w życiu społecznym i podejmować odpowiedzialność oraz uzyskiwać kompetencje i umiejętności w nowych obszarach.

6. INFORMACJA O „ZAWODZIE”

Co uczestnicy osiągają dzięki temu kursowi?

W uniwersytetach ludowych nie składa się egzaminów w klasycznym znaczeniu tego słowa. Dlatego uzasadnione jest pytanie, co uczestnicy osiągają dzięki temu kursowi i w jakim stopniu wpłynie on na ich życie. Dlatego też pytanie dotyczące tego, czy uczestnicy biorą udział w omawianej dyskusji i co się z nimi dzieje, jest uzasadnione.

Zasadniczo celem uniwersytetów ludowych jest wykształcenie uczestników zajęć w taki sposób, by mogli aktywnie uczestniczyć we współtworzeniu społeczeństwa aktywnego i zaangażowanego.

Zgodnie z tym opisem uczestnicy powinni wzmocnić swoje podstawowe umiejętności, aby mogli w pełni wykorzystać swój udział w życiu społecznym. Uczestnictwo w kursie może przynieść korzyści w wielu obszarach, które obejmują nie tylko kwestie zawodowe lub hobbystyczne, ale również związane są z kompetencjami społecznymi (w tym interpersonalnymi). Ma to szczególne znaczenie dla osób, które z racji wieku, miejsca zamieszkania czy ogólnej sytuacji socjoekonomicznej dotyczy ryzyko wykluczenia społeczno-zawodowego.

W związku z tym uczestnicy będą ćwiczyć umiejętności, takie jak: czytanie, pisanie i arytmetyka, nowa technologia cyfrowa i związany z nią natłok informacji. Nauczą się, jak radzić sobie z problemami i znajdować rozwiązania, a także pracować w zespole.

Ponadto, koncepcja uniwersytetów ludowych promuje dialogi wśród uczestników, tak aby docenić komunikację. Opierając się na tym, dialog prowadzi nas do refleksji nad własną rzeczywistością życia. Zachęca to uczestników do zastanowienia się nad własnym punktem widzenia i patrzenia na własne życie z innej perspektywy.

Poprzez rękodzieło i działalność artystyczną uczestnicy uczą się, że mogą sami

stworzyć coś, co wywołuje efekt. Dzięki poczuciu własnej skuteczności doświadczają, że mogą kreować sytuację i wprowadzać zmiany.

Wszystkie te umiejętności powinny umożliwić uczestnikowi, aby wieść udane życie. Obejmuje to praktykę podstawowych umiejętności, taką jak arytmetyka, czytanie i pisanie, ale także znajdowanie sposobów na radzenie sobie z istniejącymi ograniczeniami i szukanie nowych rozwiązań, które sprawiają, że ich życie będzie łatwiejsze.

Przede wszystkim jednak uczestnicy powinni być zaciekawieni/zainspirowani. Powinni zostać wzmocnieni w swojej ciekawości, aby uczyć się i doświadczać nowych rzeczy. Dlatego duże znaczenie dla kursu ma wprowadzenie do kursu praktycznych zagadnień związanych ze zdrowym stylem aniżeli klasyczne treści typowej szkoły. W ten sposób zawartość nie jest „stłoczona” w izolacji, ale zintegrowana z codziennym życiem.

To nie tylko daje uczestnikowi możliwość lepszego życia, ale także wzmacnia jego osobowość, która daje poczucie bezpieczeństwa. Zastanawiając się nad innymi, nawiązując do dialogu, który inspiruje ich przez innych uczestników i ujawnia ich własne umiejętności.

Dzięki tym doświadczeniom można wykonywać więcej zadań w swojej pracy, które dają satysfakcję, aby bardziej się angażować w kształtowanie obszarów wiejskich i wzbogacanie środowiska naturalnego.

7. UZASADNIENIE POTRZEBY KSZTAŁCENIA

Poziom umiejętności podstawowych u osób dorosłych w Polsce jest niższy niż w innych krajach. Niższy poziom umiejętności podstawowych cechuje osoby nieaktywne zawodowo i społecznie. Niska aktywność zawodowa i społeczna potęguje się z wiekiem i jest to dodatkowy i silny czynnik niskich umiejętności osób starszych. Edukacja osób z niskimi umiejętnościami podstawowymi musi być powiązana ze wsparciem w rozwoju osobistym, nabraniem pewności siebie, aktywnością w społecznościach lokalnych, kulturalną. Dzięki zdobywaniu nowych umiejętności osoby dorosłe mogą szybko reagować na zachodzące zmiany w świecie, a co za tym idzie – funkcjonować na rynku pracy, być aktywnym w życiu osobistym i w społeczności lokalnej.

Dynamicznie zmieniające się otoczenie zewnętrzne sprawia, że zmieniają się nasze zainteresowania, miejsce pracy, sytuacja rodzinna, a wraz z nimi zmienia się potrzeba uczenia się nowych umiejętności. Te nowe umiejętności są nam potrzebne nie tylko w pracy, ale także w życiu codziennym, poprawiają jakość naszego życia. Program stwarza możliwość nabycia nowych umiejętności by człowiek mógł samodzielnie i godnie żyć we własnym środowisku.

We współczesnym świecie zdrowy styl życia to podstawa funkcjonowania człowieka. Wiedza na temat dbania o własne zdrowie środkami naturalnymi, aktywność fizyczna czy też powrót do natury są niezaprzeczalnym dobrem. Ponadto wiele osób ma problemy ze znalezieniem balansu między życie prywatnym a zawodowym co niesie ze sobą niekorzystny wpływ zarówno na zdrowie fizyczne jak i psychiczną kondycję organizmu. Szybkie tempo życia sprawia, że nie zawsze dbamy o nasze zdrowie prawidłowo, ale też nie zawsze umiemy o to zadbać. Nasze kompetencje w obszarze technologii cyfrowych, zarządzania gospodarstwem domowym czy czytania ze zrozumieniem są niskie. Stąd potrzeba realizacji kursu „Zdrowy styl życia” dla osób dorosłych.

8. CELE SZCZEGÓŁOWE KSZTAŁCENIA

Zdrowa kuchnia

Uczestnik zajęć:

- zna zasady zdrowego odżywiania,
- zna i stosuje piramidę zdrowego żywienia,
- docenia znaczenie lokalnej produkcji produktów rolno-spożywczych,
- wie, czym różnią się produkty oznaczone certyfikatem „BIO”,
- wybiera i stosuje w swoim życiu artykuły BIO,
- nie używa produktów wysoce przetworzonych,
- zna pojęcie i stosuje pojęcie „świadomy konsument”.

Przydomowy ogród (eko-uprawy i przetwórstwo)

Uczestnik zajęć:

- wie, jak i kiedy założyć przydomowy ogród i jakie prace przed wysiewem nasion należy w nim wykonać, aby osiągnąć dobre zbiory,
- wie, jak przygotować glebę do uprawy roślin,
- wie, jakie rośliny dobrać do lokalnych uwarunkowań środowiskowych,
- wie, jak prowadzić ogród, aby uzyskać ekologiczne i zdrowe warzywa i owoce „BIO”,
- wie, jakie rośliny warzywne uprawiać w przydomowym ogrodzie,
- zna kalendarz wysiewu nasion oraz wysadzania sadzonek roślin warzywnych,
- wie, jak pielęgnować uprawy warzywne w ogrodzie,
- wie, kiedy zbierać plony z ogródka,
- zna przepisy na domowe przetwory z wykorzystaniem zbiorów z przydomowego ogródka,
- wie, jak i kiedy zrobić konfiturę czy sałatkę do domowej spiżarni,

- wie, jak przechowywać zebrane warzywa, by utrzymały się jak najdłużej w domowych zapasach.

Sport

Uczestnik zajęć:

- zna znaczenie ruchu dla utrzymania dobrej kondycji ciała i ducha,
- zna i stosuje zasady bezpiecznego treningu (rozgrzewka, rozciąganie, nawodnienie),
- zna zasady bezpiecznego treningu pozwalające na ograniczenie ryzyka doznania kontuzji,
- potrafi dobrać rodzaj aktywności fizycznej właściwy dla wieku i ograniczeń fizycznych,
- potrafi właściwie dobrać obciążenia związane z wysiłkiem fizycznym.

Zarządzanie gospodarstwem domowym

Uczestnik zajęć:

- wie, co to jest budżet domowy,
- potrafi planować wydatki i odpowiednio gospodarować pieniędzmi,
- zna i rozumie potrzebę racjonalnego gospodarowania dostępnymi zasobami rzeczowymi i finansowymi oraz rozumie potrzebę oszczędzania,
- potrafi planować zajęcia w ciągu dnia, tygodnia tak, by wystarczyło czasu na pracę oraz odpoczynek,
- zapisuje zakupy oraz pilnuje, aby kupić to co zapisane, z pominięciem reklam i okazji - świadomy konsument.

Internet użytkowy

Uczestnik zajęć:

- umie korzystać z Internetu; za pośrednictwem komputera, tabletu i telefonu,
- wie, jak obsługiwać bezpieczne płatności internetowe,
- zna i stosuje zasady bezpiecznego zachowania się w internecie,
- wie, jak zarejestrować wizytę domową u lekarza,
- zna sposoby załatwiania spraw urzędowych przez Internet- wie co to jest profil zaufany,
- robi zakupy on-line, wybierając najtańsze oferty,
- umie pozyskać informacje z internetu, skorzystać z biblioteki on-line.

Kosmetyki i chemia naturalna

Uczestnik zajęć:

- wie co to są kosmetyki i chemia naturalna,

- umie wykonać domowym sposobem podstawowe kosmetyki oraz domową chemię,
- wie jakie znaczenie dla środowiska ma stosowanie naturalnych produktów,
- zna koszty produkcji domowych kosmetyków i chemii.

9. PROGRAM NAUCZANIA

MODUŁ	PROGRAM	ILOŚĆ GODZIN
Zdrowa kuchnia	<ul style="list-style-type: none"> - produkty lokalne - przetwórstwo - artykuły <i>bio</i> - świadomy konsument 	40
Przydomowy ogród	<ul style="list-style-type: none"> - ekouprawy - przetwórstwo 	30
Sport / fitness	<ul style="list-style-type: none"> - dobór odpowiednich ćwiczeń - świadomość własnego ciała 	30
Zarządzanie gospodarstwem domowym	<ul style="list-style-type: none"> - budżet domowy - organizacja prac domowych 	50
Internet użytkowy	<ul style="list-style-type: none"> - rejestracja wizyt domowych - sprawy urzędowe - zakupy on-line - pozyskiwanie informacji 	60
Kosmetyki i chemia naturalna	<ul style="list-style-type: none"> - pozbywanie się chemii - wytwarzanie kosmetyków 	30

10. PROGRAMY NAUCZANIA DLA POSZCZEGÓLNYCH MODUŁÓW

10.1. MODUŁ I – Zdrowa kuchnia

Zdrowa kuchnia (produkty lokalne, przetwórstwo, artykuły bio) - 40 h

Kurs przeznaczony jest dla osób, które chcą świadomie i zdrowo się odżywiać.

Cele ogólne zajęć:

- zapoznanie z zasadami zdrowego odżywiania;
- zapoznanie z pojęciem bio produktów;
- zapoznanie z pojęciem świadomy konsument.

Cele szczegółowe:

- uczestnik wie jakich zasad się trzymać przy sporządzaniu posiłków;
- uczestnik kupuje i stosuje w swojej kuchni produkty lokalne;
- uczestnik rozumie jakie korzyści płyną ze zdrowego odżywiania;
- uczestnik rozumie ważność wybierania odpowiednich produktów;
- uczestnik potrafi zidentyfikować produkty bio i zna ich wpływ na odżywianie;
- uczestnik jest świadomym konsumentem

Lp.	Tematyka zajęć	Cel zajęć	Wymagania fizyczne modułu
1	Zdrowa kuchnia	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z zasadami zdrowego żywienia oraz wartościach odżywczych spożywanych pokarmów - zapoznanie z piramidą zdrowego żywienia - zidentyfikowanie roślin ozdobnych, które są również roślinami jadalnymi 	<ul style="list-style-type: none"> - baza z zapleczem kuchennym - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym
2	Artykuły bio i produkty lokalne	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z pojęciem bio produktów - zapoznanie z pojęciem kuchni wegańskiej wegetariańskiej, bezglutenowej - zapoznanie z pojęciem produktów lokalnych oraz ich rola we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> - baza z zapleczem kuchennym - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - sąsiedztwo gospodarstwa ekologicznego - ogród
3	Świadomy konsument	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z pojęciem świadomy konsument - analizowanie składu produktów 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - sąsiedztwo supermarketu
4	Produkty wysoce przetworzone	<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniowanie sposobów przetwarzania jedzenia oraz pojęcia produktów wysoce przetworzonych 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - sąsiedztwo gospodarstwa ekologicznego

METODYKA

W trakcie całego kursu podejście grundtvigiańskie będzie odgrywać fundamentalną rolę. Następujące podstawowe zasady, niezbędne w uniwersytetach ludowych, będą również tworzyć ramy dydaktyczne dla tego modułu:

- wspólna nauka (uczestnicy uczą się razem, moduł potrwa kilka dni, a zajęcia podkreślają pracę w grupie);
- wolność egzaminowania (tylko to gwarantuje swobodę nauczania i nauczania bez przymusu);
- otwartość szkół dla wszystkich (jako podstawa ducha wspólnoty);
- przestrzeń i czas na dialog (zarówno między nauczycielami jak i między sobą);
- profesjonalizm (skoncentrowany na prawdziwym życiu uczestników kursu).

Metody nauczania

- praktyczne - ćwiczenia produkcyjne, przedmiotowe;
- eksponujące - pokaz połączony z przeżyciem
- podające - wykłady, pogadanki
- problemowe - aktywizujące, metodą problemową, przypadków sytuacyjną

10.2. MODUŁ II – przydomowy ogród

Przydomowy ogród (ekouprawy i przetwórstwo) - 30 h

Kurs ten przeznaczony jest dla osób, które chcą zwiększyć swoją wiedzę na temat upraw w przydomowych ogródkach, ekouprawy i przetwórstwa.

Cele ogólne zajęć:

- zapoznanie z podstawowymi zasadami zakładania ogrodu;
- zwiększenie wiedzy o popularnych roślinach, warzywach;
- zapoznanie z różnymi sposobami przetwórstwa;
- zapoznanie ze sposobami przechowywania żywności.

Cele szczegółowe zajęć:

- uczestnik dowie się jakie korzyści płyną z uprawiania domowego ogrodu;
- uczestnik zdobędzie wiedzę co, jak i kiedy uprawiać;
- uczestnik pozna sposoby przetwarzania żywności z wykorzystaniem własnych zbiorów;
- uczestnik dowie się jak przechowywać zebrane warzywa.

Lp.	Tematyka zajęć	Cel zajęć	Wymagania fizyczne modułu
1	Zakładanie przydomowego ogrodu	<ul style="list-style-type: none"> - zakładanie przydomowego ogrodu (jak i kiedy) - przygotowanie odpowiednie miejsca (gleba, nasłonecznienie, wilgotność) - poznanie zasady działania kompostownika i korzyści z nich płynące 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - ogród z dostępem do kompostownika - narzędzia ogrodnicze
2	Uprawa roślin i warzyw	<ul style="list-style-type: none"> - Znajomość podstawowych warzyw i owoców oraz ich potrzeb - poznanie składników odżywczych dla roślin - zapoznanie z kalendarzem wysiewu - zapoznanie z pielęgnacją upraw warzywnych - zapoznanie ze zbiorem warzyw i owoców - zna wady i zalety upraw szklarniowych - zapoznanie z działaniem systemów nawadniających 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - ogród - sąsiedztwo plantacji / szkółki leśnej / upraw z dostępem do szklarni - narzędzia ogrodnicze
3	Przetwarzania żywności	<ul style="list-style-type: none"> - znajomość sposobów przetwarzania żywności - znajomość podstawowych przepisów na konfitury czy sałatki - znajomość pojęć pasteryzacja, kiszenie, mrożenie, blanszowanie 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - baza z dostępem do kuchni
4	Przechowywanie żywności	<ul style="list-style-type: none"> - znajomość zasad przechowywania żywności 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym

		- znajomość wad i zalet takich metod jak przechowywanie próżniowe, zamrażanie	- baza z dostępem do kuchni
--	--	---	-----------------------------

METODYKA

W trakcie całego kursu podejście grundtvigiańskie będzie odgrywać fundamentalną rolę. Następujące podstawowe zasady, niezbędne w uniwersytetach ludowych, będą również tworzyć ramy dydaktyczne dla tego modułu:

- Wspólna nauka (uczestnicy uczą się razem, moduł potrwa kilka dni, a zajęcia podkreślają pracę w grupie);
- wolność egzaminowania (tylko to gwarantuje swobodę nauczania i nauczania bez przymusu);
- otwartość szkół dla wszystkich (jako podstawa ducha wspólnoty);
- przestrzeń i czas na dialog (zarówno między nauczycielami jak i między sobą);
- profesjonalizm (skoncentrowany na prawdziwym życiu uczestników kursu).

Metody nauczania:

- praktyczne - pokaz, ćwiczenia produkcyjne, przedmiotowe laboratoryjne.
- eksponujące - pokaz połączony z przeżyciem
- programowane z użyciem komputera, podręcznika programowanego

10.3. MODUŁ III – sport/fitness

Fitness sport - 30h

Kurs ten przeznaczony jest dla osób dorosłych, które chcą zwiększyć swoją sprawność fizyczną poprzez udział w różnych formach zajęć sportowych.

Cele ogólne zajęć:

- poprawianie kondycji fizycznej;
- kształtowanie koordynacji ruchowej;
- kształtowanie dobrych nawyków;
- poprawianie tolerancji wysiłkowej.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie motywacji do aktywnego spędzania czasu wolnego u każdego uczestnika;
- uczestnik będzie w stanie stworzyć sobie warunki do rozwoju fizycznego;
- uczestnik pokona niechęci do aktywności ruchowej;

- uczestnik podejmie walkę ze swoimi kompleksami;
- uczestnik wdroży działania mających na celu poprawę swojej kondycji fizycznej;
- uczestnik będzie rozwijał swoje zainteresowania;
- uczestnik wykształci sobie poczucia estetyki wobec własnego ciała.

Lp.	Tematyka zajęć	Cel zajęć	Wymagania fizyczne modułu
1	Ćwiczenia ogólnorozwojowe bez przyborów	Poszerzanie obszerności ruchów w stawach rąk, nóg i kręgosłupa. Wycucie rytmu	Materac lub mata
2	Ćwiczenia z laskami gimnastycznymi	Ćwiczenia rozwijające koordynację ruchową i obszerność w stawach	Laski gimnastyczne, materac lub mata
3	Fitball – trening z piłką dla początkujących	Podniesienie koordynacji, poprawienie równowagi, rozluźnienie mięśni i kręgosłupa	Piłka gimnastyczna Fitball, materac lub mata
4	Niech moc będzie z tobą	Wzmacnianie siły mięśni	Guma do ćwiczeń, materac lub mata
5	Rzeźbienie sylwetki	Uwidocznienie mięśni i wyostrenie sylwetki	Hantle 0.5 kg lub 1kg, piłka lekarska 0,5-1 kg materac lub mata
6	Ćwiczenia na oponkę	Płaski brzuch	Materac lub mata, skakanka, piłka Fitball
7	Jędrne pośladki	Kształtowanie mięśni pośladkowych	Materac lub mata, piłka Fitball
8	Step cardio	Polepszenie pracy serca, kondycji, kształtowane wytrzymałości i siły nóg.	Stepy
9	Zdrowy kręgosłup	Rozluźnienie, korygowanie, wzmacnianie kręgosłupa	Materac lub mata

Pod koniec zajęć przewidywane są ćwiczenia rozciągające 5-7 minut.

METODYKA

W trakcie całego kursu podejście grundtvigiańskie będzie odgrywać fundamentalną rolę. Następujące podstawowe zasady, niezbędne w uniwersytetach ludowych, będą również

tworzyć ramy dydaktyczne dla tego modułu:

- wspólna nauka (uczestnicy uczą się razem, moduł potrwa kilka dni, a zajęcia podkreślają pracę w grupie);
- wolność egzaminowania (tylko to gwarantuje swobodę nauczania i nauczania bez przymusu);
- otwartość szkół dla wszystkich (jako podstawa ducha wspólnoty);
- przestrzeń i czas na dialog (zarówno między nauczycielami jak i między sobą);
- profesjonalizm (skoncentrowany na prawdziwym życiu uczestników kursu).

Metody nauczania:

- podające - wykłady, pogadanki, objaśnienia
- praktyczne - pokaz, ćwiczenia przedmiotowe.

10.4. MODUŁ IV – Zarządzanie gospodarstwem domowym

Budżet domowy i zarządzanie czasem - 50h

Kurs jest przeznaczony dla osób, które chciałyby zwiększyć swoją wiedzę odnośnie gospodarowania pieniędzmi i zagłębić się w istocie planowania w odniesieniu do własnych domów.

Cele ogólne zajęć:

- zarządzanie budżetem domowym;
- planowanie wydatków;
- umiejętne gospodarowanie czasem;
- świadome robienie zakupów;
- ergonomiczne urządzenie domu.

Cele szczegółowe:

- uczeń nauczy się gospodarowania własnym budżetem domowym;
- uczeń będzie planował wydatki i świadomie podejmował decyzję;
- uczeń dowie się jak racjonalnie gospodarować czasem;
- uczeń będzie świadomym konsumentem;
- uczeń będzie urządzał dom z myślą o ergonomii.

Lp.	Tematyka zajęć	Cel zajęć	Wymagania fizyczne modułu
1	Budżet domowy	ustalanie priorytetów w zakresie	- sala studyjna z wyświetlaczem

		środków ekonomicznych w kontekście tygodniowym, miesięcznym, rocznym...	multimedialnym
2	Umiejętne gospodarowanie czasem	- odpowiedzialność finansowa w rodzinie - balans pomiędzy pracą a życiem prywatnym - prezentacja spraw dotyczących komunikacji w relacjach rodzinnych	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym
3	Świadomy konsument	- poznanie reklamy i sposobu prezentowania towarów przez sklepy. - wyjaśnienie pojęć używanych przez banki i firmy ubezpieczeniowe - zakup nowych rzeczy do domu - konieczność posiadania	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - sąsiedztwo supermarketu
4	Ergonomia	- pojęcie ergonomii i optymalnego wykorzystania przestrzeni - ergonomiczne urządzenie kuchni, łazienki	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - sąsiedztwo supermarketu

METODYKA

W trakcie całego kursu podejście grundtvigiańskie będzie odgrywać fundamentalną rolę. Następujące podstawowe zasady, niezbędne w uniwersytetach ludowych, będą również tworzyć ramy dydaktyczne dla tego modułu:

- wspólna nauka (uczestnicy uczą się razem, moduł potrwa kilka dni, a zajęcia podkreślają pracę w grupie);
- wolność egzaminowania (tylko to gwarantuje swobodę nauczania i nauczania bez przymusu);
- otwartość szkół dla wszystkich (jako podstawa ducha wspólnoty);

- przestrzeń i czas na dialog (zarówno między nauczycielami jak i między sobą);
- profesjonalizm (skoncentrowany na prawdziwym życiu uczestników kursu).

Metody nauczania:

- podające - wykłady, pogadanki, objaśnienia
- problemowe - metodą problemową, aktywizujące, przypadków sytuacyjną, dyskusją dydaktyczną
- eksponujące - pokaz połączony z przeżyciem
- programowane z użyciem komputera, podręcznika programowanego

10.5. MODUŁ V – Internet użytkowy

PRAKTYCZNY INTERNET – 60h

Kurs przeznaczony dla każdego, kto zechce w sposób świadomy i bezpieczny korzystać z sieci internet. Celem kursu jest między innymi opanowanie zasad poruszania się w sieci Internet. Korzystanie z przydatnych narzędzi takich jak poczta elektroniczna czy komunikatory. Umiejętność obsługi bankowości elektronicznej.

Cele ogólne zajęć:

- opanowanie zasad poruszania się w sieci internet;
- korzystanie z przydatnych narzędzi takich jak poczta elektroniczna czy komunikatory;
- umiejętność obsługi bankowości elektronicznej.

Cele szczegółowe:

- uczeń nauczy się wyszukiwać informacje w internecie;
- uczeń nauczy się odbierać i wysyłać pocztę e-mail;
- uczeń nauczy się korzystać z portali społecznościowych;
- uczeń nauczy się oglądać ulubione serie i filmy za pomocą internetu;
- uczeń nauczy się prowadzić rozmowy za pomocą Skype;
- uczeń nauczy się robić zakupy przez internet;
- uczeń nauczy się korzystać z bankowości elektronicznej.

Lp.	Tematyka zajęć	Cel zajęć	Wymagania fizyczne modułu
1	Strony internetowe	- czym jest internet i jakie są jego możliwości - czym są strony internetowe; - do czego służy przeglądarka	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy,

		internetowa, popularne przeglądarki internetowe; - obsługa przeglądarki internetowej; - wyszukiwarki internetowe, najpopularniejsze wyszukiwarki internetowe	smartfony - dostęp do internetu
2	Poczta elektroniczna	- tworzenie konta pocztowego (wp.pl, gmail.pl) - struktura konta poczty elektronicznej - wysyłanie i odbieranie poczty	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony - dostęp do internetu
3	Komunikatory internetowe	- popularne komunikatory internetowe - zakładanie konta Skype, konfiguracja - komunikacja za pomocą Skype	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony - dostęp do internetu
4	Portale społecznościowe, fora dyskusyjne	- Nasza klasa; - Facebook; - fora dyskusyjne	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony - dostęp do internetu
5	Bezpieczny Internet	- instalacja programu antywirusowego - bezpieczeństwo poczty elektronicznej - bezpieczeństwo podczas przeglądania stron internetowych	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony - dostęp do internetu
6	Bankowość elektroniczna	- dlaczego warto korzystać z bankowości internetowej	- sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym

		<ul style="list-style-type: none"> - poruszanie się po przykładowym koncie bankowym - bezpieczne przelewanie pieniędzy 	<ul style="list-style-type: none"> - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony - dostęp do internetu
7	Zakupy przez Internet	<ul style="list-style-type: none"> - czy zakupy w sieci są bezpieczne? - sklepy internetowe - serwisy aukcyjne - jak kupować najtaniej – porównywarki internetowe 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony - dostęp do internetu
8	Wideo i muzyka w Internecie	<ul style="list-style-type: none"> - YouTube, Vimeo, serwisy VOD, CDA, Zalukaj itp - serwisy muzyczne - radia internetowe - telewizja internetowa 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony
9	Chmura. Czym jest, jak korzystać	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie - dlaczego korzystać z chmury? - dlaczego pakiet narzędzi Google? - krótkie omówienie innych popularnych aplikacji i narzędzi - tworzenie konta Google - zabezpieczenie konta Google - interfejs, czyli jak poruszać się zawartości konta Google 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - dostęp do urządzeń elektronicznych np laptopy, smartfony - dostęp do internetu

METODYKA

W trakcie całego kursu podejście grundtvigiańskie będzie odgrywać fundamentalną rolę. Następujące podstawowe zasady, niezbędne w uniwersytetach ludowych, będą również tworzyć ramy dydaktyczne dla tego modułu:

- wspólna nauka (uczestnicy uczą się razem, moduł potrwa kilka dni, a zajęcia podkreślają pracę w grupie);
- wolność egzaminowania (tylko to gwarantuje swobodę nauczania i nauczania bez

przymusu);

- otwartość szkół dla wszystkich (jako podstawa ducha wspólnoty);
- przestrzeń i czas na dialog (zarówno między nauczycielami jak i między sobą);
- profesjonalizm (skoncentrowany na prawdziwym życiu uczestników kursu).

Metody nauczania:

- podające - wykłady, pogadanki, objaśnienia
- problemowe - aktywizujące, metodą problemową, przypadków sytuacyjną
- eksponujące - pokaz połączony z przeżyciem
- programowane z użyciem komputera, podręcznika programowanego
- praktyczne - pokaz.

10.6. MODUŁ VI – Kosmetyki i chemia naturalna

Kosmetyki ekologiczne „Jak czerpać ze skarbów natury” – 30h

Warsztaty mają na celu naukę eliminowania z naszego życia szkodliwych składników i niepotrzebnej chemii. Są stworzone z myślą o ludziach, którzy pragną żyć w zgodzie z naturą, troszczą się nie tylko o swoje zdrowie, ale również o zdrowie swoich bliskich. Są to doskonale zajęcia dla osób, które szukają alternatywy dla komercyjnych kosmetyków oraz pragną odkrywania tajników tworzenia własnych kosmetyków i receptur.

Cele ogólne zajęć:

- zwiększenie wiedzy na temat kosmetyków naturalnych;
- eliminacja chemii z codziennego życia;
- poznanie historii kosmetyków naturalnych oraz ich działania

Cele szczegółowe:

- uczeń nauczy się tworzenia własnych kompozycji kosmetyków i środków czystości;
- uczeń pozna podstawy naturalnej pielęgnacji ciała, twarzy i włosów oraz właściwości surowców naturalnych stosowanych w kosmetyce;
- uczeń będzie wiedział jak i gdzie pozyskiwać surowce przydatne w tworzeniu kosmetyków i środków czystości;
- uczeń będzie potrafił przygotować napar, tonik, maseczkę itd.;
- uczeń umie przygotować domowe środki czystości.

Lp.	Tematyka zajęć	Cel zajęć	Wymagania fizyczne modułu
-----	----------------	-----------	---------------------------

1	Siła ziół	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie do ziołolecznictwa - rośliny zielarskie w Polsce i na świecie - niekorzystne działanie roślin i surowców zielarskich 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - sąsiedztwo łąki/upraw zielarskich
2	Niezwykłe skarby natury	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie roślin w terenie, w jaki sposób i gdzie zbierać rośliny - przygotowanie maceraty, naparu, odwaru - przygotowanie maści z żywokostu, maści z wosku pszczelego oraz toniku nagietkowego, toniku rumiankowego, toniku do cery suchej i normalnej do wyboru 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - sąsiedztwo łąki/upraw zielarskich - baza z dostępem do kuchni
4	Ziołowy salon piękności – cz. I	<ul style="list-style-type: none"> - praktyczne zastosowanie roślin w pielęgnacji ciała i urody - zastosowanie ziół w pielęgnacji różnych rodzajów cery - przygotowanie kremu z rokitnika – baza tłuszczowa, baza wodna, mieszanie - przygotowanie kremu do cery normalnej, suchej, tłustej i mieszanej 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - baza z dostępem do kuchni
5	Ziołowy salon piękności – cz. II	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie maseczek, peelingu i antyperspirantu - pielęgnacja włosów – przygotowanie płukanek kondycyjnych do włosów 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem multimedialnym - baza z dostępem do kuchni
6	Ekologiczna Pani Domu	<ul style="list-style-type: none"> - naturalne środki czystości 	<ul style="list-style-type: none"> - sala studyjna z wyświetlaczem

		- przygotowanie: płynu do naczyń, naturalnego odświeżacza powietrza, proszku do prania	multimedialnym - baza z dostępem do kuchni
--	--	--	---

Każdy z uczestników zabierze ze sobą przygotowane kosmetyki i mnóstwo porad, przepisów i sposobów pielęgnacji naturalnymi preparatami.

METODYKA

W trakcie całego kursu podejście grundtvigiańskie będzie odgrywać fundamentalną rolę. Następujące podstawowe zasady, niezbędne w uniwersytetach ludowych, będą również tworzyć ramy dydaktyczne dla tego modułu:

- wspólna nauka (uczestnicy uczą się razem, moduł potrwa kilka dni, a zajęcia podkreślają pracę w grupie);
- wolność egzaminowania (tylko to gwarantuje swobodę nauczania i nauczania bez przymusu);
- otwartość szkół dla wszystkich (jako podstawa ducha wspólnoty);
- przestrzeń i czas na dialog (zarówno między nauczycielami jak i między sobą);
- profesjonalizm (skoncentrowany na prawdziwym życiu uczestników kursu).

Metody nauczania:

- podające - wykłady, pogadanki, objaśnienia
- problemowe - aktywizujące, metodą problemową, przypadków sytuacyjną
- eksponujące - pokaz połączony z przeżyciem
- programowane z użyciem komputera, podręcznika programowanego
- praktyczne - pokaz, ćwiczenia produkcyjne, przedmiotowe laboratoryjne.

11. PROJEKT EWALUACJI PROGRAMU

ETAP I. PROJEKT EWALUACJI PROGRAMU

Wymagania stawiane przed wszelkimi działaniami podejmowanymi przez Zachodniopomorski Uniwersytet Ludowy są bardzo wysokie. Społeczność ZUL-u wie bowiem doskonale, że dobra opinia w środowisku lokalnym – to dobry grunt dla pozyskiwania nowych słuchaczy. Nasz wizerunek tworzy nie tylko kadra, ale także – a może przede wszystkim – sposób działania i jakość realizacji podejmowanych projektów.

Ewaluacja stanowi więc szansę na udoskonalenie funkcjonowania i dalszy rozwój naszej fundacji. By ją skutecznie przeprowadzić, należy zatem właściwie zaplanować proces

zbierania i analizowania informacji. Ewaluacja przynosi bowiem oczekiwane efekty tylko wtedy, gdy świadomie włączą się w nią zarówno instruktorzy jak i uczestnicy projektu, ale także kadra i wolontariusze UL.

1.1. Ustalenie przedmiotu ewaluacji

Dążymy do oceny skuteczności własnych działań i adekwatności założeń przyjętych w projekcie. Ponieważ jednak mamy do czynienia z uniwersytetem ludowym, to ewaluacji powinien podlegać nie tylko poziom wiedzy i umiejętności przyswojonych w czasie kursu przez jego uczestników. Mogą one stanowić co najwyżej jeden z aspektów branych pod uwagę podczas jej przeprowadzania. Ewaluacji prowadzonej w UL-u powinny zostać bowiem poddane przede wszystkim takie obszary, jak: współdziałanie, empatia, poszanowanie dla poglądów innych czy umiejętności interpersonalne nabyte w czasie kursu.

Bardzo istotnym aspektem w obecnym spojrzeniu na proces nauczania pod kątem efektu wymiany informacji oraz miejsca, w którym się ono odbywa jest współdziałanie. Bezspornie największą jego zaletą jest możliwość dokładnego przeanalizowania skomplikowanych problemów z wykorzystaniem połączonej inteligencji i doświadczeń całej grupy bez konieczności podporządkowania się zdaniu jednej osoby. Grupa ma możliwość wypracowania nowych rozwiązań i zrealizowania ich we współpracy ze wszystkimi jej członkami, ponoszącymi jednocześnie odpowiedzialność za powodzenie wspólnie realizowanego zadania. Działanie zespołowe charakteryzuje się dużą kreatywnością oraz gotowością do przeprowadzania zmian i przyjmowania nowych poglądów. Współdziałanie zdecydowanie zwiększa gwarancję powodzenia podejmowanych działań. Bardzo dobrze koresponduje też z ideą uniwersytetów ludowych oraz założeniami kształcenia ustawicznego. Odnosi się do założenia gotowości do zdobywania nowej wiedzy z wykorzystaniem różnych źródeł informacji. Z pracą w zespole ściśle związane są umiejętności interpersonalne, które dotyczą relacji między ludźmi i pozwalają osiągać korzyści płynące z tych relacji. Chodzi o takie postępowanie, aby wybrany przez zespół sposób komunikacji był dla wszystkich satysfakcjonujący. Natomiast szacunek dla drugiego człowieka ze wszystkimi jego odmiennymi cechami, odnoszącymi się do narodowości, odmienności etnicznej, kulturowej, religijnej czy politycznej stanowi bardzo ważny – jeżeli nie najważniejszy aspekt pracy w grupie i współistnienia w społeczeństwie w ogóle. To na wspieraniu i rozwoju tych elementów wśród uczestników projektu zależy nam szczególnie.

Mając na względzie powyższe zamierzenia uznajemy, że przedmiotem ewaluacji będą następujące zagadnienia:

- aktywność uczestników projektu (realizacja działań na rzecz własnego rozwoju);
- współdziałanie uczestników projektu;
- rozwój umiejętności interpersonalnych;
- realizacja projektu w zakresie wszystkich jego celów;
- określenie wpływu projektu na jego bezpośrednich odbiorców;
- ocena działań podejmowanych w projekcie w kontekście realizacji zadań statutowych ZUL.

1.2. Ustalenie i sformułowanie celu ewaluacji

Ważne jest określenie poziomu zadowolenia, wskazanie przez uczestników elementów kursu, które warto by udoskonalić w przyszłości (zarówno co do metod i form pracy – czyli potencjału miejsca kursu i jakości pracy wykładowców, jak i treści programowych). Celem ewaluacji jest udoskonalenie efektywności pracy fundacji. Interesuje nas zwłaszcza sprawdzenie, czy i w jaki sposób działalność ZUL sprzyja kształtowaniu i uzyskaniu pożądanych postaw oraz tego, które z dostrzeżonych problemów wymagają natychmiastowego rozwiązania. Chcemy sprawdzić, czy realizacja projektu przebiega zgodnie z potrzebami uczestników i czy przy przeprowadzaniu projektu wykorzystuje się odpowiednie sposoby jego realizacji i stwarza optymalne warunki uczestnikom projektu. Wyniki badań prowadzone w trakcie prac ewaluacyjnych zostaną poddane analizie, a wnioski z tych analiz zostaną wdrożone w życie.

1.3. Ustalenie wskaźników ewaluacyjnych

Definicja wskaźników: mierzalne cechy, zachowania, postawy pozwalające sprawdzić skuteczność programu, pełnią rolę dowodów zaistniałych zmian; określane bywają jako „wskaźniki sukcesu”. Wskaźnik to czynnik ilościowy (odsetek, procent, stopień), jakościowy (opinia) lub zmienna za pomocą, której można zmierzyć osiągnięcie celów.

Biorąc pod uwagę fakt, że program prezentowanego projektu jest zaplanowany do realizacji w szczególności w uniwersytetach ludowych, to napotykamy pewną trudność w zakresie określenia tzw. twardych wskaźników ewaluacji. Związane to jest z tym, że UL nie poddaje się typowym regułom „twardej” ewaluacji w taki sam sposób, jak instytucja formalnej edukacji dorosłych, szkoła czy uczelnia wyższa. A zatem opracowane wskaźniki ewaluacji będą miały przede wszystkim charakter jakościowy (będą je stanowić głównie opinie uczestników kursu).

1.4. Ustalenie pytań kluczowych

- W jakim stopniu osiągnięte zostały cele programu?
- Jakie czynniki miały wpływ na osiągnięcie celów?
- Jakie czynniki utrudniały realizację celów?
- Które z zaprojektowanych w programie i zastosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz jakie środki i pomoce dydaktyczne wyzwały u kursantów największą aktywność na zajęciach?
- Jakie czynniki miały decydujący wpływ na wzrost u kursantów motywacji do nauki i dlaczego?

1.5. Ustalenie źródeł informacji

Źródło informacji będą stanowić zarówno uczestnicy kursu, z którym zostanie zrealizowana ankieta ewaluacyjna, jak i obserwacja, ale i dokumentacja zgromadzona w procesie ewaluacyjnym.

- LUDZIE: obserwacja w trakcie trwania kursów przeprowadzana zarówno przez pracowników UL, jak również prowadzących zajęcia
- DOKUMENTACJA: kwestionariusze rekrutacyjne oraz kwestionariusze ankiety wypełniane zarówno przez prowadzących, jak i uczestników zajęć programu „Budżet w pigułce”.

1.6. Ustalenie metod i narzędzi badawczych

- BADANIE ANKIETOWE - Kwestionariusz ankiety opracowany na potrzeby badania. Kwestionariusz zostanie opracowany w instytucji odpowiedzialnej za realizację kursu.
- OBSERWACJA - Arkusz obserwacji zostanie opracowany na potrzeby badania ewaluacyjnego w projekcie „Budżet w pigułce”.
- ANALIZA DOKUMENTACJI zostanie zrealizowana głównie poprzez analizę kwestionariuszy zgłoszeniowych osób uczestniczących w kursie. Pozwoli to zdefiniować, jakie osoby uczestniczą w realizacji owego projektu.

1.7. Ustalenie harmonogramu ewaluacji

Ustalenie harmonogramu (ram czasowych) badań ewaluacyjnych:

- terminów rozpoczęcia i zakończenia ewaluacji;
- terminów kolejnych zaplanowanych działań;
- określenie czasu potrzebnego zarówno na zebranie danych, jak i ich analizę

- osób odpowiedzialnych za ich wykonanie

	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	Osoby odpowiedzialne
Zbieranie materiału empirycznego (ankietowanie, prowadzenie arkuszy obserwacji, gromadzenie dokumentacji)	14.11.2020	19.09.2021	Angelika Felska, Anna Kryszkiewicz
Analiza danych	01.09.2021	15.10.201	Angelika Felska, Anna Kryszkiewicz
Opracowanie raportu ewaluacyjnego	16.10.2021	15.11.2021	Angelika Felska, Anna Kryszkiewicz

ETAP II - GROMADZENIE I MONITOROWANIE DANYCH

Ustalenie sposobu pozyskiwania:

- dokumentowanie
- opracowywanie
- archiwizowanie

ETAP III – ANALIZA DANYCH ORAZ INTERPRETACJA WYNIKÓW

- Porównanie wyników badań z planowanymi celami, zidentyfikowanie celów, które: zostały osiągnięte; zostały osiągnięte częściowo; nie zostały osiągnięte
- Interpretacja (wyjaśnienie), co wpłynęło na uzyskanie takich a nie innych wyników badań
- Uwagi, wnioski, rekomendacje

ETAP IV - RAPORT EWALUACYJNY

- I. Wprowadzenie
- II. Cele ewaluacji
- III. Opis zastosowanych metod i narzędzi badawczych
- IV. Charakterystyka próby badawczej (doboru populacji) i wykaz innych źródeł, z których pozyskiwano informacje
- V. Interpretacja wyników
- VI. Wnioski i rekomendacje na przyszłość
- VII. Załączniki

BIBLIOGRAFIA

- Lieven, Eva-Maria (2017): *Die „Langen Kurse“ als Gewinn für die Gesellschaft und Persönlichkeit*, Stiftung für Begabtenförderung der Deutschen Landwirtschaft e.V. (Hrsg.), Bonn, [online]
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwiFiMK63LLoAhVIsKQKHdPMDdwQFjAAegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.stiftung-begabtenfoerderung-agrar.de%2Fwp-content%2Fuploads%2F2019%2F03%2FStudie_Lange_Kurse.pdf&usg=AOvVaw1dN3Ghq6QaX8aiV5SV_8oU [24.03.2020].
- Heuer, Klaus (2017): *Nikolai Frederik Severin Grundtvig*, [online] <https://www.die-bonn.de/zeitzeichen/grundtvig.aspx?lang=de> [24.03.2020].
- The Association of Folk High Schools in Denmark (FFD) (2019): *Danish Folk High School*, Copenhagen, [online] <https://www.danishfolkhighschools.com/media/23511/19-danishfolkhighschool-haefte-web.pdf> [24.03.2020]
- Ohne Verfasser (o.V.) (2018): *The Danish free school tradition*, [online] https://www.danishfolkhighschools.com/media/22847/faelles_international_hefte_18.pdf [24.03.2020]
- Arbeitsgemeinschaft Bildungshäuser Südtirols, Arge Bildungshäuser Österreich, Verband der Bildungszentren im ländlichen Raum e.V. (Bildungshäuser Bildungszentren) (2019): *Bildungshäuser Bildungszentren gemeinschaftlich leben und lernen*, [online] <https://bildungshaus.mediacloud.at/index.php/s/kTjoP2BPDSrFwF#pdfviewer> [24.03.2020]
- Bundesministerium für Bildung und Forschung (BMBF) (2017): *Besser lesen und schreiben lernen*, [online] <https://www.bmbf.de/de/besser-lesen-und-schreiben-lernen-4743.html> [25.03.2020]
- Grotlüschen, Anke; Buddeberg, Klaus; Dutz, Gregor; Heilmann, Lisanne; Stammer, Christopher (2019): *LEO 2018 – Leben mit geringer Literalität*, Hamburg, [online] <http://blogs.epb.uni-hamburg.de/leo> [26.03.2020]